

NA STRÁŽ

Casopis věnovaný vnitřním otázkám československého vojska.

O sovětské armádě.

Při nedávných jednáních s předvojem a představiteli sovětské armády několik našich důstojníků mělo příležitost trochu vidět, jak nyní vypadá ta armáda, a informovat se o mnohých podrobnostech z jejího zřízení a vnitřního stavu. Zašel jsem k jednomu z nich a podávám zde zprávy, které mám od něho.

Z původních zřízení bolševické armády zůstali jen komisaři. Komitáty, volení velitelů (vyboraoje načalo) atd. patří již do říše pohádek, a to nejméně již od polovice devatenáctého roku a snad ještě dříve. Organizace armády je výlučně podle germánského vzoru, tak asi z roku sedmáctého. Zaveden systém trojkový od divise dolů (tři brigády v divisi, brigáda má 8 pluky, pluk 8 bataliony a dále: 3 roty, 3 vzvody, 3 oddělení). Armáda má tolik divisí, kolik je třeba: 5. armáda měla původně 4 divise, z nichž jedna po Omsku byla poslána na Semipalatinsk.

Vůbec je v armádě nezvyklá u Rusů přesnost. Na všecko jsou škatulky: přesně vymezeny funkce, přesně stanoveny stavy (šťaty), je přísný disciplinární řád, jsou nová reglamenta... Všeobecná přesnost a přísnost. Za touto armádou se cítí něco zcela neruského, protivného ruské povaze. Cítí se tu výchova germánská, třeba přítomnost germánských důstojníků bolševici popírají.

Důstojníci jsou naznačováni. Činů není, nýbrž úřady: oddělnyj, vsvodnyj, polurotnyj, rotnyj, batalionnyj, komandir polka, brigady, načalnik divisi. Mají odznaky: znakem krasnoarmeje je rudá pěticípá hvězda na levém rukávě (jako náš štítek), pod ní mladší náčelníci mají označen svůj úřad rudými čtverečky, od brigádního velitele kosočtvercem s hvězdičkami uprostřed. Na frontě se tyto odznaky úřadů mnoho nenosí (vel. brigády měl jen na parádní šubě). Platy jsou odruzněny podle hodnosti. Ve štábu brigády omlouvali se našemu důstojníku, že oběd je slabý, protože si ještě nezařídili důstojnickou kuchyň.

V sovětské armádě jsou zavedeny řády.

Největším vyznamenáním jsou zlaté hodinky s nadpisem: Čestnomu borcu raboče-kreščjanskaj armii, tovarišču (jméno a úřad) ot Vserossijskago C. I. K. (Centralnyj Ispolnitelnyj komitet). Dále je „Orden krasnago znamení“: vavřínový věnec, v něm skřížené dva rudé praporečky, vespod bílé pole s nadpisem: R. S. F. S. R. (Rossijskaja socialističeskaja federativnaja sovětskaja respublika); velikost asi bývalé rakouské velké stříbrné medaile. Pak „Orden krasnoj zvezdy“. Všechny řády jsou jmenné, dostávají se zároveň s nimi dokumenty, za co byly uděleny. Dávají se bez rozdílu úřadů. Stupnice nemusí být dodržována (i kdo nemá nižší řád, může dostat vyšší). Řády uděluje se také celým částem: v 27. čísle „Krasnoarmejské Pravdy“ je rozkaz velitele 80. střelecké divise k druhému výročí 1. uralského střeleckého pluku, kde se dovidáme, že „bojovou slávu pluku slavnostně vyznamenal Všeruský výkonný výbor sovětské republiky propůjčením bojového Krasného Znamení“.

Kromě řádů dávají se pochvaly v rozkazech, před šikem atd. Na pochvalu náčelníka odpovídá část: „Služil revolucii.“ (Také místo „Zdravstvujte, rebrjata“ a „Zdravija želajem...“ je zaveden pozdrav a odpověď, jejichž znění si můj informátor nepamatoval.)

Až po divisi velení je v rukou jednoho člověka, velitele, vojenského odborníka. k němuž je ustanoven vojenský komisař (vojenskom), od armády je velení kolegiální: v čele armády stojí trojčlenná revoluční vojenská rada (revvojensovět), skládající se z velitele armády nebo fronty (vojenského odborníka) a dvou bolševických ideových pracovníků s vojenskou přípravou.

Rozkazy armádě podepisuje velitel, a jeden z druhých dvou členů revvojensovětu a náčelník štábu, v divisi a brigádě velitel, vojenský komisař a náčelník štábu, v nižších třídách vedle velitele komisař. Tento spolupodpis (i na rozkazech rázu operativního) má být zárukou, že nebudou dávány rozkazy kontrrevoluční (s úmyslem poškodit nebo zničit část, přejít

k nepříteli a pod.). Při menších částech má vojenský komisař právo rozkaz velitelův, který pokládá za kontrrevoluční, změnit, u brigády jen zastavit do rozhodnutí divise, u divise se má dohodnout o něm s armádou. Za svou činnost, zejména však za takovéto zasahování do operativní působnosti velitelů podléhají komisaři soudní zodpovědnosti, která je prý velmi těžká: jsou případy odsouzení komisařů na smrt. V 5. armádě tvrdili, že od Omska neshod mezi veliteli a komisaři nebylo.

Mezi důstojnictvem ideových bolševiků je poměrně málo a jsou obyčejně jen do velitelů rot. I veliteli praporů jsou namnoze důstojníci kolčakovské armády. V sovětském vojsku slouží spousta kádrového důstojnictva, na vysokých úřadech skoro výhradně důstojníci generálního štábu.

Š t á b y jsou organizovány podle přesných štátů: ve štábu armády kromě komandarma je náčelník štábu, operativní oddělení, rozvědka, kontrrozvědka (organizována neobyčejně dobře), oddělení administrativní (naše všeobecné a inspektorské), služba spojení (batalion svjazi, radio), inspektoři pěchoty, jízdy i dělostřelectva, náčelník vojenské dopravy, náčelník zdravotní i zvěrolékařské služby atd. Analogická je organizace nižších štábů. Ve vyšších jednotkách je buď podle štábu ustanoven nebo povolen zvláštní náčelník polního štábu. Brigáda nemá administrativního štábu, nýbrž pouze bojový. Ve štábech jsou systematisována také místa dispozičních důstojníků; říkají jim: tovarišč dle poručeníj (tak se také obyčejně jmenují adjutanti).

Z á s o b o v á n í je organizováno hodně samostatně. Na vyšších místech zase odborníci bez ohledu na politické zabarvení. Často přichází kontrola: Črezvyšajnyj upolnomočennyj po snabženiju, jehož posílá Vserossijskij verchovnyj kontrol.

Ve všech částech nezávisle od vojenského vedení je Politický oddíl s komisařem v čele. Má tyto oddíly a pododdíly: informační, osvětový, agitační, organizační, expediční (vydavatelství, vlastně výpravna), křesťanský. Na jeho práci věnují se velké peníze. Od roty počínaje jsou knihovničky, plukovní knihovny mívají až přes 10.000 svazků (knih rekvirovaných). Všude jsou čítárny: mají docela vagony-čítárny, a při stojance nebo oddechu ve vesnici se hned zařizuje izba-čítárna. Při tom plná starost o zábavu vojáků, o divadlo, sport, přednášky.

Celá činnost politického oddílu má příliš silný ráz agitační: chce ovšem vojáků dát kulturní stravu, ale hlavně ho chce získat pro partaj. V každé části je komunistická jádečka (skupina vojáků a důstojníků zapsaných v komunistické straně). Od vojáků a důstojníků zásadně se nežadá, aby byli členy bolševické strany, ale posiluje to důvěru v ně a pomáhá jim při postupu. Vstup do komunistické strany je prý nyní těžký: kdo se hlásí do strany, musí prý přinést potvrzení dvou komunistů, kteří nejméně rok už jsou členy strany; přijímá se napřed jen na zkoušku, která trvá čtyři měsíce (to je pouze „sočuvstvujuščij“). Tyto komunistické jádečky jsou také organizovány podle vojenských částí: rotní podřízeny batalionním atd.

Politický oddíl je organizován vojensky: vydává své rozkazy a je v něm zavedena vojenská kázeň. Politické oddíly jsou u všech částí a mají také vojenskou subordinaci. Politický oddíl 30. armády vydává časopis „Krasnoarmějskaja Pravda“, dále agitační brožury atd. Náčelníci i spolupracovníci politického oddílu i jeho polooddílů jsou naznačení (ne voleni).

Jsou to tedy hlavně tři velké vlivy, které formovaly a formují dnešního sovětského vojáka: 1. tuhá kázeň a přísný pořádek, 2. agitačně vzdělávací činnost politických oddílů, 3. vojenské úspěchy.

Můj informátor vypravuje: V sovětské armádě neznají slova: prosbu nebo predlagaju, nýbrž jen: prikazyvaju. Odkaz od vyplnění příkazu je v sovětské armádě téměř neznám, poněvadž má za následek zastřelení na místě bez soudu. Za nepřesnost ve vyplnění příkazu jsou ostré tresty disciplinární nebo vojennorevoluční tribunal, který kromě trestu smrti zná skoro jen ještě katorgu. Krádež a loupež v době boje nebo bezprostředně po něm trestá se smrtí bez soudu. V Tuluně 4 rudí (snad z nových sibiřských) kradli chléb, hodinky, prstýnky: velitel batalionu je před zraky obecnostva zastřelil. Opilství se přísně trestá, za karty až 9 let katorgy. Trestá se nakažení pohlavní nemocí. Tanec je krasnoarmějcům zakázán. (Je přirozené, že tyto zakázy se nedodržují všude a vždy, ale načalstvo velmi energicky vymáhá jejich plnění. Samo však v nestřeženém okamžiku za zavřenými dveřmi nemá nic proti maličkému zahýření — sděloval týž bratr). Zejména od členů partaje žádají komunisté co nejpřesnější plnění těchto předpisů, tím více ovšem od komisařů.

Sovětský voják je aspoň na pelo uvědomělý, má jistý rozhled — ovšem se stanoviska bolševického — po politice a po frontách.

Sovětský voják je úžasně sebevědomý. Je to psychologie lidí, kteří prošli 4.000 verst s vítězným bojem; je na svou armádu velmi hrdý, myslí si, že dovede potřit každého. Psychologie u nás dobře známá.

Sovětský voják má anebo začíná mít národní uvědomění. Jeví se především negativně: v odporu k inostrancům (také k židům, kteří tvoří převážnou většinu mezi komisari ve vojsku), ale také pozitivně: právě v té hrdosti na svou armádu.

Ovšem tyto dojmy jsou z 5. armády, vlastně z 80. divise, která všeobecně je prohlásována za jednu z nejlepších. Byla vyznamenána řádem Rudého praporu a zapsána do Rudé knihy na první list. Velitelem 5. armády až do Omska byl Duchačevskij, který potom převzal velení jižní fronty (proti Denikinovi).

Podle bolševických zpráv jsou v jejich službách tito carští generáli: Brusilov, Suliman (náčelník dopravy vojsk v hlavním stanu), Švare (profesor akademie inženýrů), Bonč-Brujevič (náčelník štábu revvojensověta republiky), Parskij, Kameněv, Nadežnyj, Fedorov (velitel uralského okruhu), Retel-Retel (náčelník všeruského generálního štábu), Budenij (štáb jižní fronty). Znamý plukovník Vacetis nyní nezaujímá důležitého místa.

O bývalých aktivních důstojnících říkají bolševici, že pro sovětskou vládu pracují velmi dobře a spolehlivě, že jsou naděšní. Všude v dobytých městech zve sovětská armáda kolčakovské důstojníky do svých řad a hned jim svěřuje velitelská místa.

Staré metody, které tak nedávno cejchovali za militaristické a imperialistické, staří generáli a důstojníci, které tak nedávno řezali a házeli do moře... K.

Zvláštní kapitola o sovětské armádě.

Jednou z nejlepších organizací sovětských je — kontrrozdědky — a špiónáž. Této organizaci je věnováno mnoho péče a ještě více peněz. V tyl kolčakovské armády posláno bylo na 10.000 agentů. Někteří obsadili důležitá místa v kolčakovských štábech. Tak náčelník kontrrozdědky 2. sibiřské armády (nyní komisar rozvědky štábu 80. divise) byl agentem sovětské vlády a poslal ze štábu sibiřské armády bolševické agenty se zprávami.

Ravněž i nyní nám v tyl posílá celá armáda agentů, kteří prolézají celou východní Sibiř.

Při povídavosti, důvěřivosti a pohostitství našich bratří, kteří posadí si každého do teplušky (i ženské agenty mají bolševici výborně!) bejím se, že nám vidí Moskva až do žaludku... N. B.

„Věrnou stráž...“

Na pedzim, když se evakoval 1. pluk, tradovala se po našich částech anekdotická historka: Na kteréš zabajkalské stanici hoši 1. pluku sesnámili se s vojáky semenovského broněviku. Semenovci pozvali naše vojáky k prohlídce obrněných vagonů. Pak naše část edjela a s následující stanice poslala prý posádce broněviku pozdrav a — okna, z obrněných vagonů!

To se vypravovalo jako anekdota, konečně dost pravděpod baš, charakterisující bojeschopnost zabajkalských rytířů. „Těch se nemusíme bát“, říkalo se při té anekdotě.

Známe ještě jinou historii s broněvikem, skutečnou. Na větší stanici stojí klidně broněvik. Ze sousedního ešelonu japonšii vojáci jako opičky nalezou na střechy a do dveří broněviku a jasný Japonec je v těchto posách fotografuje — tak sebě — pro zábavu patrně. Stráž broněviku chodí okolo...

Ten broněvik byl československý — ne semenovský, ani japonský! Když náš důstojník, spatřivší celou scénu, vzkřikl na stráž, aby odehnal Japonce, odpovídá náš hrdina rozpačitě: „Co mám s nimi dělat, když mi em nalezli“. Husita! —

Na konec vyzvána nic netušící posádka broněviku a velitel, kteří vyexedovali Japonce; ti však aspoň z povzdálí pokoušeli se náš broněvik fotografovat.

Co si asi mysleli ti Japonci o nás, když bez překážky lezli na broněvik? A jaké měli vůbec o nás mínění, když se odvážili tam lézt?!

Tento případ dá se konečně svést k zanedbání služby jedním vojákem. Ale řekněte mi, u kterého ešelonu stráž koná dobře službu? Aby cizí lidé neobcházeli, neprocházeli ešelonem, aby bez vědomí velitele vlaku nebyly přicepovány cizí vagony (a což jest-li se odceplí naše tepluška?) Kolikrát hořely celé vagony?

Naše soudy by nám mohly povědět, kolik věrnů nám uteklo a ne jednou,

vícekrát à la Hlilaka, Skiptarov na Bajkale?

Mluví se a mluví se: demokratický voják, dobrovolná disciplína, uvědomělá poslušnost rozumných příkazů. Ano, dobře! Ale, jaký je ten demokratický voják, který nedbalou službou zavíní krádež, pežár, škodu majetku vojska, útěk škůdců vojska? Kolik uvědomění, rozumu je potřeba k tomu, abych věděl, že se broněvik nesmí dát fotografovat?!

Z polního hastreše mají vrabci větší respekt než kdokoli z československé stráže. A to nerespektováni se pak přenášejí na celé vojsko.

Provokace.

Bylo nám sděleno, že japonští vojáci pokoušejí se u našich vojáků kupovat patrony. Zde může se jednat o provokaci, neboť pochybujeme, že by japonská armáda trpěla nedostatkem střeliva. V případech s námi sdělených bratři rozhodně odmítli jakékoli patrony prodat. Třeba vždy sdvořile, ale důrazně vyprovodit takové kupce z teplušek.

Nebát se a nekrást!

To heslo vyslovil Masaryk v dobách předválečných, kdy v našich zemích se střívalo od korupce veřejného života, proti mladočeským radnicím a proti podlézavé politice vůči Vídní i vůči lidu. To heslo čteme nyní často v novinách z vlasti při nářku nad demoralizací národního života. Je ho též třeba vykřiknout i do našich řad, mezi ty, kteří si s chloubou říkájí „Masarykovi hoši.“

Českoslovenští vojáci kradou! Kradli i dříve na frontě, na Ukrajině, při реквизиčních. Tehdy býval ještě nedostatek, tím dalo se to částečně omluvit. Ale dnes?

Slyšíme, jak ta a ta část „vybilila“ vagony na Bajkale, druhá sklady v Innokentěvské, jak se bilila v Bagotole, Marilasku, o každé větší stanici dozvíte se takovou historku vypravovanou -- s úsměvem. Stejně s úsměvem se vypravuje, jak ten a ten voják ukládá statistice do spofitelny, druhý v Mandžurii na bazáru skoupil celý krámk dárkové obuvi, jak za nakradené zlaté předměty kupují si vojáci pohávaní nemoce. A nevím, co je smutnější: ta fakta vypravovaná nebo ty úsměvy vypravování doprovázející?

Československý voják, vším zaopatřený, zásobený, slušně placený — kradel! Druhý se naň dívá, směje se, jak to chytře provedl a vypravuje tu hanbu dál. Žádali jsme vyprávějíci, by nám udali přesně jména, místa, okolnosti. Vytáčky — zamkloat. Prý bratr bratra neudává.

Což je vůbec sleděj mým bratrem?!

Tak hluboko jsme klesli, že jedni z nás kradou a ostatní se bojí. Bojí se udat, vymýtit z našich řad ty, kteří hanobí naši čest, kteří nemají práva nazývat se československými vojáky. Tak za hanbu, jež na nás padá, neseme všichni zodpovědnost, jsme vědomými spoluvinníky přečinů a zločinů.

Jsou jimi především velitelé, kteří buď o krádeži vědí, nebo tušíce ji nevyšetřují, vyšetřivše netrestají. Nečiní tak buď z falešného studu, by jejich část nenazvána zlodějskou, nebo z pouhé demagogie či z pohodli, by „měli od vojáků pokoj“. Vinní jsou pak ostatní bratři, kteří trpí okolo sebe neštěstí a zločiny, neudávají je, naopak svým mlčením nebo smíchem vinníkům dedávají odvahy.

Velitel vojska, velitelé divísi vydávají kategorické rozkazy o předání polnímu soudu zlodějů a lupičů. Ale tyto rozkazy budou mít jen tehdy výanam, když je všichni budeme plnit, tím, že udáme krádeže nebo ty, kdo o nich vědí a neudávají sami. A polní soud musí také soudit a trestat!

Když jsme odcházeli z Ukrajiny, bratři i. divise rozhodli se trestat smrtí každého, kdo bude krást. V sovětské armádě tak trestají zloděje, posévadž hanobí čest rudé armády, rudé revoluce.

Třeba trestat vinníky, trestat spoluvinníky, kteří kradené věci skrývají, vinníka zatajují, neudávají, nevyšetřují! Máme-li ještě čest v těle, je-li náš tato čest drahá, netrpíme mezi sebou jejich škůdců. Těch hlavách vinníků — zlodějů a lupičů není tak mnoho a odstranit je nebude tak těžko, jestli se o to postarají všichni pectiví lidé ve vojsku.

Postarejme se o to, aby pro nás, Masarykovy vojáky, před návratem do vlasti „nebát se a nekrást“ bylo heslem mlaulosti, které budem volat ne již sobě ale druhým!

Jhk.

Hlavní název: **Na stráž**

Vydavatel: **Informačně osvětový odbor ministerstva vojensství**

Vydáváno v letech: **1919 - 1920**

Číslo ročníku: **1**

Číslo výtisku: **23**

Datum vydání čísla: **20.3.1920**

Identifikátor ISSN: **2223-0033**

Stránky: **[1], 2, 3, 4**